

інноваційних технологій у навчальний процес дозволить підготувати висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати в умовах сучасної біотехнологічної індустрії. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на розробці нових освітніх технологій та методик оцінювання ефективності практико-орієнтованого навчання.

Державне регулювання фармацевтичного ринку та його вплив на економічну ефективність підприємств

Коляда Т. А.

Кафедра менеджменту, маркетингу та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна
takolyada@ukr.net

Фармацевтичний ринок відіграє ключову роль у забезпеченні населення якісними та безпечними лікарськими засобами, що робить його стратегічно важливим сегментом економіки. Державне регулювання цієї галузі є необхідною умовою для підтримання її стабільності, гарантування доступності медикаментів та формування сприятливого середовища для розвитку фармацевтичних підприємств. В умовах глобальних викликів, зростаючої конкуренції та економічної нестабільності питання ефективного регулювання набуває особливої актуальності.

Сучасні механізми державного впливу спрямовані на ліцензування діяльності, сертифікацію продукції, контроль за ціноутворенням, податкову політику та гармонізацію нормативної бази відповідно до міжнародних вимог. Водночас надмірне адміністративне втручання може призвести до уповільнення розвитку галузі, зменшення інвестиційної привабливості та ускладнення виходу на ринок інноваційних препаратів. Натомість зважене регулювання сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств, впровадженню новітніх технологій і покращенню загальної ефективності фармацевтичного сектору.

Одним із ключових аспектів регулювання є державна цінова політика. Встановлення граничних цін, референтне ціноутворення та механізми

відшкодування витрат на лікарські засоби мають значний вплив на прибутковість фармацевтичних підприємств. Надмірне регулювання цін може зменшити мотивацію до інвестицій у розробку та виробництво інноваційних препаратів, тоді як гнучка політика стимулює розвиток ринку та підвищує його конкурентоспроможність.

Визначальну роль у регулюванні фармацевтичної діяльності відіграє система ліцензування та сертифікації забезпечуючи відповідність продукції встановленим вимогам безпеки, якості та ефективності. Одним із ключових аспектів цього процесу є впровадження міжнародних стандартів, зокрема GMP (Good Manufacturing Practice), що гарантують належний контроль за всіма етапами виробництва лікарських засобів. Використання таких стандартів сприяє підвищенню рівня якості фармацевтичної продукції, що є важливою передумовою її конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Однак дотримання вимог GMP потребує значних інвестицій у модернізацію виробничих потужностей, впровадження сучасних технологій, навчання персоналу та проведення постійного контролю на всіх стадіях виробництва.

Державне регулювання має як позитивні, так і негативні сторони. Ефективна регуляторна політика сприяє стабільності ринку, покращенню доступності ліків та зниженню ризиків недобросовісної конкуренції. Водночас надмірне бюрократичне навантаження, складні процедури реєстрації та сертифікації можуть гальмувати розвиток фармацевтичного бізнесу, обмежуючи можливості для інновацій.

Резюмуючи зазначимо, державне регулювання фармацевтичного ринку відіграє ключову роль у формуванні його структури, стабільності та конкурентоспроможності. Ефективна регуляторна політика має забезпечувати баланс між державним контролем та ринковими механізмами, створюючи умови для розвитку фармацевтичних підприємств, залучення інвестицій та підвищення якості продукції.

Важливими напрямками вдосконалення державного регулювання є оптимізація процедур ліцензування, удосконалення механізмів ціноутворення, гармонізація національних стандартів із міжнародними нормами та стимулювання інноваційної діяльності у сфері фармацевтики.

Дослідження впливу водного дефіциту на деякі фізіолого-біохімічні показники трансгенних рослин пшениці (*Triticum aestivum* L.)

Комісаренко А. Г., Михальська С. І.

Інститут фізіології рослин і генетики НАН України, м. Київ, Україна

allakomisarenko2017@gmail.com

Значні зміни кліматичних умов, що є характерними для останніх десятиріч, негативно впливають на врожайність культурних рослин. Нині рослини озимої м'якої пшениці (*Triticum aestivum* L.) – однієї з найважливіших продовольчих культур, все частіше потерпають від високих температур повітря та водного дефіциту. Стрес від посухи негативно позначається на врожайності через зміни ростових, фізіологічних та метаболічних процесів у рослинному організмі.

Генетичне вдосконалення та розвиток посухостійкості сортів пшениці є критично важливим і головною метою для селекціонерів. На сьогодні створення методами трансформації рослин цієї культури зі зміненою експресією різних генів, відповідальних за посухостійкість є одним із актуальних напрямів досліджень.

Перспективним підходом вирішення даної проблеми є ідентифікація та використання генів, що контролюють синтез та катаболізм проліну (Pro). Додаткова акумуляція цієї амінокислоти підвищує загальну стійкість рослин до абіотичних стресів, оскільки вона захищає мембрани, макромолекули і структурні елементи клітини.

Наші дослідження були спрямовані на визначення рівня стійкості до дефіциту води трансгенних рослин м'якої пшениці з частково пригніченою